

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

Universitetet i Agder
Postboks 422
4604 Kristiansand

Bergen, 18.04.2024
Deres ref.: 22/01945 (77/22)
Vår ref.: 24/00805 (167/2022)

Unntatt offentligheten etter offl. § 13 første ledd, jf. fvl. § 13 første ledd

SAK NR. 167/2022: VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENING PÅ GRUNN AV FUSK

Det vises til vedtak fattet av klagenemnda ved Universitetet i Agder, heretter UiA, i sak 77/22, som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Saken er tidligere behandlet av Felles klagenemnd i møte 30.09.2022, der vedtak fattet av klagenemnda ved UiA vedtak ble stadfestet.

Bakgrunnen for den nye behandlingen er at Kunnskapsdepartementet i brev av 08.11.2023 har uttalt at enkelte vedtak i Felles klagenemnd (nemnda) gjort i perioden 01.04.2022 til 22.09.2023, er ugyldige på grunn av at tidligere leder for klagenemnda og to studentrepresentanter (et medlem og et varamedlem) i denne perioden var ugyldig oppnevnt, og at disse sakene må behandles på nytt. Dette gjelder vedtak, der nemnda ikke ville ha vært vedtaksfør uten at noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene deltok, og saker der det var dissens i nemndas opprinnelige behandling og stemmen til noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene var avgjørende for innholdet i vedtaket.

Felles klagenemnd ville ikke ha vært vedtaksfør under behandling av saken i møtet 30.09.2022, uten at leder var til stede, jf. § 3 i Forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universitet og høyskoler. Vedtaket er derfor ugyldig, og det må treffes nytt vedtak.

Felles klagenemnd har på denne bakgrunn besluttet å behandle klagerens sak 22/01535 (167/2022) på nytt med ny nemndssammensetning. Klageren ble i brev 22.01.2024 informert om at Felles klagenemnd ville gjøre en fornyet behandling av klagesaken våren 2024.

HK-dir – Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Postboks 1093, 5809 Bergen post@hkdir.no

Felles klagenemnd, med riktig sammensetning, behandlet saken under møte 15.03.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet. Vedtak fattet av klagenemnda ved UiA ble stadfestet.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

Habilitet

Av de nåværende medlemmene i Felles klagenemnd deltok Liv Sandvik og Frode Randal i den tidligere behandlingen av saken.

På grunn av den medieoppmerksomheten som har vært omkring Felles Klagenemnd sitt arbeid, har Felles Klagenemnd vurdert om disse medlemmers deltaking i den tidligere behandlingen av saken, er et særegent forhold som er egnet til å svekke medlemmenes upartiskhet, og derfor medfører at medlemmene er inhabile i behandlingen av omgjøringsaker, jf. fvl. § 6 annet ledd. Felles klagenemnd har avgjort habilitetsspørsmålet etter fvl. § 8, og har kommet til at nemndas medlemmer er habile i vurderingen av omgjøringsaken.

I vurderingen av habilitetsspørsmålet har klagenemnda vektlagt at det rettslige utgangspunktet er at tidligere deltakelse i behandlingen av en sak som tas opp til ny behandling av det samme organet, ikke fører til inhabilitet. Nemnda er et kollegialt organ der hvert medlem har ansvaret for å gjøre seg opp en selvstendig mening om sakene og det må kunne forutsettes at de også ved den nye behandlingen foretar en objektiv og saklig vurdering. Nemndsmedlemmene er utnevnt fordi de har den kompetanse og bakgrunn som kreves etter forskrift om felles klagenemnd § 2 annet ledd.

De forhold som har skapt medieoppmerksomhet og har ført til at saken må behandles på nytt, knytter seg ikke til noen av de nåværende medlemmene av Felles klagenemnd, men til at tidligere leder og to studentmedlemmer var oppnevnt i strid med forskriften.

Medlemmene har ingen egeninteresse i utfallet av saken. De aktuelle medlemmene vurderer ikke seg selv som inhabile i saken.

Kunnskapsdepartementet har i brev til Felles Klagenemnd datert 5. januar 2024, også gitt uttrykk for at departementet ser det som klart at deltaking i den tidligere behandlingen av et vedtak som er oppe til ny behandling, ikke fører til inhabilitet, med mindre det foreligger særlige forhold i den enkelte sak.

Det enkelte medlem har ansvaret for å vurdere om det foreligger særlige forhold som kan føre til inhabilitet. Ingen av de aktuelle medlemmene har gitt uttrykk for at det foreligger slike forhold.

Sakens bakgrunn

Klageren er [redacted]. Klageren hadde opptak på [redacted] i [redacted] fra høsten [redacted]. Saken gjelder mistanke om fusk ved innlevering av hjemmeeksamen i emnet [redacted], høstsemesteret 2021. Vurderingen i emnet består av en [redacted] hjemmeeksamen.

I forbindelse med sensur ble det oppdaget mistanke om fusk. Av forhåndsvarsel om mistanke om fusk av 08.02.2022 fremgår det at UiA oppdaget at flere oppgaver av hjemmeeksamen i [redacted] var lastet opp i nettsidene til chegg.com. Nettsiden tilbyr løsningsforslag med forklaring mot betaling. UiA fikk opplyst fra chegg.com at klageren hadde brukt sin private epost adresse som er registret i UiA sine systemer, til å sende inn forespørsel til chegg.com.

Klageren innga uttalelse i saken (udatert), hvor klageren erkjenner at h[n] har lagt ut spørsmål fra hjemmeeksamen på nettsiden til chegg.com. Klageren anfører at h[n] ikke hadde fått forberedt seg til eksamen. Allerede forut for eksamen vurderte klageren at h[n] sannsynligvis måtte ta eksamen på nytt. Klageren brukte chegg.com for å få en guide på hvordan oppgavene skulle løses, hvor hensikten var videre læring og forberedelser til kontinuasjonseksamen. Det anføres videre at klageren ikke hadde til hensikt å oppnå bedre karakter ved eksamen, og det vises til at spørsmål [redacted] ble levert blankt til tross for at h[n] hadde mottatt løsningsforslag fra chegg.com. H[n] fikk først tilbakemelding fra chegg.com på spørsmål [redacted] etter eksamen var avsluttet. Klageren sendte inn ny forespørsel til chegg.com i januar, to måneder etter eksamen var avholdt. Av uttalelsen fremgår det at klageren ikke var klar over at distribusjon av eksamen ikke var tillatt, og h[n] fikk oppgavene fjernet så fort h[n] ble klar over situasjonen. Klageren forklarer videre at h[n] ikke tidligere har handlet i strid med reglementet til UiA, og det anføres at annullering er en tilstrekkelig reaksjon da h[n] har opptrådd grovt uaktsomt.

Klagenemnda ved UiA behandlet saken i møte 23.03.2022. Nemnda la ved vurderingen vekt på at klageren ikke hadde brukt svarene fra chegg.com i sin besvarelse, men at h[n] ved å sende inn oppgavene til nettsiden har muliggjort for andre studenter å bruke svarene som er publisert. Klagenemnda ved UiA fant at klageren hadde fusket forsettlig ved innleveringen av hjemmeeksamen, og fattet vedtak om annullering og utestenging i to semester, nærmere bestemt 30.03.2022 til 20.12.2022.

Klageren påklagde vedtaket 01.04.2022 hvor det vises til tidligere anførsler. I klagen bes det om at saken vurderes på nytt med tanke på at klageren selv besvarte oppgaven som ble distribuert. Det bør sondres mellom studenter som ønsker å forstå hvordan en oppgave skal løses, og de som ønsker en løsning som de selv kan presentere som sitt eget. Videre anfører klageren at utestengelse i ett semester er en tilstrekkelig reaksjon.

Klagenemndas UiA vurderte klagen 08.04.2022. men fant ikke at det fremkom nye opplysninger som medførte at vedtaket skulle omgjøres. Klagenemnda ved UiA opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken er deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling.

Saken står for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Vilkårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens hjemmeeksamen er omfattet av bestemmelsene.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. § 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd bokstav b.

Objektivt vilkår

Det første spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om forholdet objektivt sett er fusk.

Departementet har uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) punkt 12.1.10 på side 54, hvor det blant annet heter:

Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.

Det følger av forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Agder § 31 hva som skal anses som fusk:

....

«(2) Som fusk eller forsøk på fusk ved eksamen eller vilkår for å gå opp eksamen (jf. § 1 f), regnes bl.a.:

- å presentere andres arbeid som sitt eget
- å sitere kilder eller på annen måte benytte kilder i skriftlige arbeider uten tilstrekkelige kildehenvisninger

....

- å handle i strid med denne forskriften eller retningslinjer for den enkelte eksamen.»

...

Nemnda viser videre at det fremgår av forsiden til hjemmeeksamen i [REDACTED] (oversatt fra engelsk):

...

«Besvarelsen på oppgaven skal være selvstendig arbeid. Kommunikasjon med andre om oppgaven, distribuering av oppgaveteksten eller utkast til svar er ikke tillatt.»

....

Felles klagenemnd har funnet det bevist at forholdet objektivt sett er fusk. Det fremgikk klart av eksamensoppgavens forside at det skulle leveres et «individuell, selvstendig arbeid», hvor «distribuering av oppgaveteksten» ikke var tillatt. Enhver form for distribusjon under eksamen, vil således være «i strid med retningslinjene for den enkelte eksamen» og dermed fusk i lovens forstand.

I vurderingen av det objektive vilkåret har Felles klagenemnd lagt vesentlig vekt på klagerens erkjennelse, den dokumenterte redegjørelsen i saksfremlegg fra UiA av 07.03.2022 og vurderinger av de objektive funn i saken. Nemnda viser til at det er godt dokumentert at

klageren brukte sin private epost adresse som er registret i UiA sine systemer, for å distribuere deler av hjemmeeksamen på nettsidene til chegg.com under tidspunktet for eksamen. Videre viser nemnda til at klageren har erkjent at h̄n har lagt ut deler av hjemmeeksamen på nettsidene til chegg.com i løpet av perioden eksamen pågikk. Klagerens erkjennelse støttes av de øvrige bevis i saken.

Nemnda har merket seg klagerens anførsler om at h̄n ikke benyttet seg av løsningsforslag fra chegg.com. Videre anfører klageren at det bør sondres mellom studenter som ønsker å forstå hvordan en oppgave skal løses, og de som ønsker en løsning som de selv kan presentere som sitt eget. Nemnda vurderer at det ikke får betydning at klageren ikke benyttet seg av løsningsforslaget h̄n mottok fra chegg.com under eksamen, det avgjørende er at klageren distribuerte eksamen under tidspunktet for eksamen, jfr. forskrift og studier ved UiA § 31 (2).

Felles klagenemnd har kommet til at klageren – objektivt sett – har distribuert eksamensoppgaven på chegg.com, jf. forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Agder § 31(2). Det objektive vilkåret er derfor oppfylt.

Subjektivt vilkår

Forsett foreligger i de tilfeller hvor en person har foretatt en bevisst handling. Dette innebærer at klageren må ha vært klar over den faktiske handlingen som medførte at det objektive fuskevilkåret er oppfylt.

Det er ikke krav om hensikt om fusk for å oppfylle kravet til forsettlig utført fuskehandling.

Kravet til forsett omfatter heller ikke kunnskap om hvorvidt handlingen er ulovlig eller ikke.

Felles klagenemnd finner det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innleveringen av hjemmeeksamen.

Det saksforhold i form av distribusjon av eksamensoppgaven som nemnda har funnet bevist ovenfor, under det objektive vilkåret, kaster samtidig lys over det subjektive vilkåret. Nemnda vurderer at klageren har vært klar over at h̄n distribuerte oppgaven. Det er ingenting i dokumentasjonen som peker i retning av at bruk av chegg.com under eksamensgjennomføringen oppstod gjennom uaktsomhet. Nemnda har etter dette funnet at klager har handlet med forsett.

Nemnda har – samlet sett – funnet at det subjektive vilkåret for fusk er oppfylt.

De subjektive og objektive vilkår er oppfylt.

Rettsvillfarelse

Felles klagenemnd har merket seg klagerens anførsler om at h̄n ikke var klar over at distribusjon av hjemmeeksamen ikke var tillatt, og h̄n i ettertid fikk oppgavene fjernet så fort h̄n ble klar over situasjonen.

Hvorvidt uvitenhet om gjeldende regler kan fritta for ansvar, er et spørsmål om rettslig villfarelse. Felles klagenemnd bemerker at villfarelse om regler kun kan fritta for ansvar dersom villfarelsen har vært aktsom, det vil si unnskyldelig.

Felles klagenemnd vil i denne forbindelse vise til Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) under punkt 12.1.10 «Til § 54. Annullering av eksamen eller prøve», hvor departementet har uttalt følgende:

I eksamens- og prøvesituasjoner stilles det høye aktsomhetskrav til studentene, og den enkelte student er selv ansvarlig for å sette seg inn i hva som er lovlige hjelpemidler, retningslinjer for bruk av disse og regler om kildebruk før eksamen.

I tillegg vises det til forarbeidene til uhl. § 4-7, Prop. 59 L (2013-2014):

Det legges til grunn en meget streng aktsomhetsplikt for studentene ved eksamen. I dette ligger det en plikt for studentene til å sette seg inn i eksamensreglementet og hvilke hjelpemidler som er tillatt brukt under selve eksamen.

Felles klagenemnd understreker at det er studentenes eget ansvar å sette seg inn i hvilke regler og krav som gjelder for den enkelte prøvings situasjonen. Det fremgår av forskriften at det anses som fusk å handle i strid med retningslinjer for den enkelte eksamen. Videre fremgår det klart av eksamens forside at distribusjon av oppgaveteksten ikke var tillatt. Klageren ble derfor ved eksamensstart og før innleveringsfristen, informert om at distribuering av oppgaveteksten ikke var tillatt. Nemnda vurderer at den informasjonen som var tilgjengelig ikke ga grunnlag for at klageren kunne misforstå hvilke regler som gjaldt. Dersom klageren var usikker på reglene for fusk, ga det klageren en særskilt oppfordring til å undersøke dette nærmere med lærestedet.

Felles klagenemnd har på bakgrunn av det ovennevnte funnet at klageren ikke var i unnskyldelig rettsvillfarelse vedrørende reglene for fusk og distribuering av oppgavetekst.

Reaksjon

I henhold til uhl. § 4-7 første ledd og § 4-8 tredje ledd er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt tap av retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innlevering av hjemmeeksamen.

Forsettlig fusk innebærer et grovt tillitsbrudd, og både allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at det må reageres strengt.

Etter retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved forsettlig fusk annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Klagenemnda ved UiA har fattet vedtak om annullering av klagerens eksamen og utestenging vår- og høstsemesteret 2022.

Nemnda har merket seg anførselene fra klageren om at utestengelsesperioden bør endres til ett semester. Felles klagenemnd peker på at den normale reaksjonen ved forsettlig fusk etter retts- og forvaltningspraksis er annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Felles klagenemnd ser alvorlig på kjøp og bruk av tjenester fra chegg.com under eksamen. Slike handlinger innebærer et grovt tillitsbrudd. Dersom studentene velger å ikke forholde seg til de reglene som gjelder under eksamen, vil disse handlingene også kunne medføre en

svekkelse av troverdigheten til en viktig samfunnsinstitusjon. Disse forholdene gjør at det må reageres med en følbart reaksjon der slike handlinger avdekkes. I denne konkrete saken har nemnda ikke funnet at det foreligger formildende omstendigheter som vil medføre en reduksjon av reaksjonen. Nemnda mener at påvirkning av studieløpet er en påregnelig følge av fuskehandlingen.

Felles klagenemnd har merket seg at den samlede saksbehandlingstiden – ved underinstansen og til saken ble behandlet første gang av klageinstansen – er på til sammen 9 måneder. Nemnda vurderer at dette ikke har vært for lang saksbehandlingstid.

Felles klagenemnd har etablert en praksis for at lang samlet saksbehandlingstid før klagenemnda tar stilling til saken, kan føre til nedsatt reaksjon. Bakgrunnen for dette er at lang ventetid på å få en avklaring, kan utgjøre en ekstra belastning for klageren. Nemnda har på denne bakgrunn vurdert om det skal ha betydning for reaksjonsfastsettelsen at saken nå gjenopptas ca. 17,5 måneder etter at Felles klagenemnd behandlet saken første gang. Nemnda har kommet til at det ikke er grunnlag for nedsettelse av reaksjonen i tilfeller der en kommer til at nemndas første vedtak var innholdsmessig riktig. Klageren har da fått en avklaring ved det første vedtaket, og det forhold at saken senere gjenopptas på grunn av at Felles klagenemnd ikke var vedtaksfør ved første gangs behandling, utgjør etter nemndas vurdering ikke en slik tilleggsbelastning at det tas hensyn til ved reaksjonsfastsettelsen.

Felles klagenemnd har funnet at annullering av eksamen og utestenging i to semestre er en riktig reaksjon i denne saken. Felles klagenemnd stadfester reaksjonen fastsatt av klagenemnda ved UiA.

Vedtaket er etter ny behandling i samsvar med det Felles klagenemnd kom til i vedtak fattet 04.10.2022, men siden dette vedtaket er ugyldig på grunn av feil sammensetning av nemnda, opphever Felles klagenemnd dette vedtaket og treffer nytt vedtak, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Fredrik Boksasp, Liv Sandvik, Frode Randal, og Julie Marie Næss har fattet slikt enstemmig

v e d t a k:

1. Vedtak fattet av Felles klagenemnd 04.10.2022 oppheves.
2. Vedtak fattet av klagenemnda ved UiA i sak 77/22, om annullering av eksamen og utestenging i to semestre, stadfestes.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 22.04.2024. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet i første rettsinstans, herunder også honorar til saksøkers advokat etter offentlig salærsats, jf. uhl. § 4-11 og § 4-8 femte ledd.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.